

Tõstamaa Gümled

Nr. 9 (191) / detsember 2012

Tõstamaa valla ajaleht

Kauneid pühi!

*Tõstamaa vallavalitsus ja
vallavolikogu*

Jõulumõtisklus 2012

Lõppemas on aasta numbriga 2012 ja käes aeg traditsiooniliseks vallavane ma jõulumõtiskluseks.

Vaadates tagasi aastale 2012, tundus see murelik aasta. Muretseti nii tõsiste murede pärast kui teinekord ka selle pärast, mis ehk nii tõsine polnudki. Ülemaailmselt muretseti majanduskriisi, mõnede riikide pankrottide, aastaid meie eesmärgiks olnud Euroliidu ja euro käekäigu pärast ja ehk ka taas ennustatava maailmalõpu pärast.

Üleriigiliselt muretseti toimetuleku, väljarände, elamislubade väljastamise, parteide rahastamise pärast, õpetajad ja arstid muretsevad oma sisetulekute pärast jne. Tundub aga, et turumajanduses on ka mured ja skandaalid omamoodi kaup, mis toob sisetuleku ajakirjandusele ja on teinekord kellelegi kasulikki.

Kui arvutada oskaja võis ka eelnevatel aastatel arvestada, et parteide poolt valimiskampaaniateks kulutatav ei saa kuidagi kokku tulla vaid liikmemaksudest, siis taunimisväärseks muutus see peale skandaali puhkemist.

Samas varjutas see aga rahvuslikus lennukompaniis toimuva, kus juhtide tasud olid uskumatud ja raha löödi läbi hulgal, mis oleks võimaldanud rahuldada näiteks õpetajate nõudmised.

Kui parteide rahastamise puhul otsiti süüdlasi, siis lennufirmas juhtunu kohta pole majandusministrilt suurt midagi küsitudki. Ehk kokkuvõtvõlt on massiteave muutnud meid ka oma murede osas rohkem suunatavaks-manipuleeritavaks.

Tõstamaa vallast paneks in sija ritta hiljuti Manija saarelt vallavalitsusse jõudnud ühe mehe küsitluse, kus 24 allakirjutanut kinnitavad, et turism

Õnneks on viimased aastad vallale lasteõnne toonud.

ei sobi saarele ja vajab lisaks senistele regulatsioonidele hoopis suuremaid piiranguid. Mõni aeg tagasi oldi aga saare külastamisel täiendavate piirangute seadmise vastu ja enda kinnitusele ei saanud osa inimesi ka seekord aru, mille alla kirjutasid.

Tõstamaa valla suurimaks mureks võib pidada elanike arvu vähenemist. Kui meie elanike registris on 1450 inimest, siis rahvaloenduse andmetel elab neist kohapeal 1250. Vahetuleb sellest, et osa igapäevaselt mujal elavaid inimesi on sissekirjutuselt (ja ehk ka hingelt) ikka tõstamaalased.

Teame ka põhjusi, millest peamiseks on töökohad ja ülejäänud võib võtta kokku ühe nimetaja alla - linnas on lihtsam. Maarahvastiku vähenemine on iseloomulik kogu Eestile ja on ka üleilmne trend. Siia võib panna ka väljarände Eestist, kus väikeriigist minnakse suurematesse. Seda enam väärivad tunnustust kõik need, kelle valik on jätkuvalt maaelu, kes oskavad seda väärtustada ja tulevad toime tingimustes, kus ehk oma ma-

japidamises on vaja pisut rohkem pingutada kui seda on vaja linnakorteris elades.

Maa soolaks on siinsed ettevõtjad, kes suudavad luua töökohad nii endale kui teistele. Optimismi sisendab vallas registreeritud ettevõtjate suur arv ja lootus, et nende tegevusest tulevikus veelgi suurem tulu tõuseb, samuti tööealiste suur osakaal ning laste ja pensioneerlaste tasakaal.

Meil on oma haridussüsteem alusharidusest gümnaasiumini, mis tasemetööde põhjal annab hea hariduse neile, kes ka ise selle nimel pingutavad. Igale lapsele on tagatud lasteaiakoht.

Äsja sai mõisakool CO2 projekti vahenditega uue katlamaja ja küttesüsteemi, mis eeldavalt on ökonoomsem ja võimaldab osa kütteraha suunata sisulisteks tegevusteks. Samuti rõõmustab lasteaias uus mänguväljak.

Aasta alguse päästeteenistuse kokkutõmbamisest väljus Tõstamaa komando püsijäajana ja hoone sai samuti CO2 projekti rahadest soojustuse ja välisviimistluse.

CO2 projekt tõi ka Tõstamaa sotsiaaltöötajatele elektriauto ja kõigile elektriauto kasutajatele mõeldud kiirlaadimispunkti.

Sotsiaalvaldkonnas märgatakse maal ehk iga abivajajat ja tema probleeme rohkem kui suures linnas. Äsja

Midagi head sünnib siis kui inimesed panustavad rohkem kui seda nõuab igapäevane palgatöö.

lõppes Tõstamaa hooldekodu remont, täismahus on käivitumas hooldekodu Pootsi maja, mis võimaldab lahendada sealset palgaprobleemid.

Meil on oma kultuuri- ja spordielu. Vallapäevad on muutunud kokkusaamiskohaks, kuhu tulevad ka need, kes täna enam Tõstamaal ei ela, teada-tuntud on Räime-West ja Pootsi laad. Juba teist

TOIMETUS

Toimetaja Ülle Tamm tel 505 5340 Küljendaja Pille Paalam,
Internet: www.tostamaa.ee
Saatke meile oma jutte ja fotosid aadressil leht@tostamaa.ee

Levi: Tõstamaa PMÜ kauplus, Teeristi pood, Seliste Jaani pood, Pootsi pood, Tõstamaa bensiinijaam.
Trükikoda Hansaprint
Tiraaž: 450 tk

suve toimusid menüüd mõisaetendused, lisaks „Pruutide koolile“ esietendus tänavu „Sünd, surm ja laulatus“. Eesti Looduskaitse Selts valis oma kokkutulekukohaks Tõstamaa mõisapargi ja Manijal toimusid Eesti saarte folklooripäevad.

Pärnumaa spordiliit valis oma suvemängude toimumiskohaks Tõstamaa ja saime korraldamisega hästi hakkama. Järgmisel aastal toimub juba 30. korda Tõstamaa jooks. Lihtsa ja kõigile avatud sportimispaigana uuenes ja sai valgustuse Tõstamaa tervise ja suusarada.

Midagi head sünnib siis kui inimesed panustavad rohkem kui seda nõuab igapäevane palgatöö. Millegi uue väljamõtlemine, teadmata täpselt, kuidas see välja tuleb ja milline on tulemus, on alati keerulisem kuid vaieldamatult huvitavam kui igapäevaraja tallamine. Tooksin siin kaks näidet.

Tõstamaa käsitöökeskuse eestvedaja Anu Randmaa jaoks on see nii töö kui hobi ja tundub, et kolmeaastase tegevuse tulemusena on tänavu realiseerunud täismahus need mõtted, mis olid keskust käivitades. Huvitavaid ja kohalikke traditsioone tutvustavat tegevust pakutakse paljudele ja tänavu avatud käsitöökaupluse näol

on see ehk ka pisut tululik. Savitööd on taganud ka soolise võrdõiguslikkuse.

Teise näitena avaldasid kevadel Elle ja Jaak Elling soovi teha mõisakeldrisse kinomuseum. Suhtusime esialgu ideesse isegi pisut skeptiliselt. Seda, mis välja tuli, tutvustati Pärnu Lahe Partnerluskogu aastalõpuitritusel ühe eduloona ja tulemus on kaugemal tuntuim kui Tõstamaal.

Leader projekti kaudu tekitab Euroopa Liit sellist kohapealset omaalgatuslikku tegevust. Sellise toetuse jagamiseks on kümne valla poolt moodustatud Pärnu Lahe Partnerluskogu. On rõõmus, et perioodil 2009-2012 on neist kõige aktiivsemad olnud Tõstamaa inimesed, esitades 67 taotlust, millest rahuldati 42 ja mille kogusumma on 469735 eurot.

Alustasin oma juttu küll muredaga ja tahtsin sellega öelda, et peame küll oma viigadest õppima ja püüdma kõike paremini teha, kuid ainult neile keskendumine ei vii elu edasi.

Edasi viivad lahenduste otsimine, pealehakkamine, teotähe, optimism ja rõõmus meel, mida soovin eesootavaks 2013. aastaks kõigile.

Toomas Rõhu,
vallavanem

□ Eesti riik müüs CO2 saastekvoote ja kohalikel omavalitsustel oli 2010. aasta lõpul võimalik esitada projektaotlusi projekti tingimustele vastavate hoonete energiatõhususe tõstmiseks.

Tõstamaa vald taotles toetust Tõstamaa mõisa neljale hoonele ja Tõstamaa multikeskusele (lasteaed+raamatukogu+tervisekeskus). Taotlus rahuldati Tõstamaa mõisakooli katlamaja ja peening tallidemaja kütte ja ventilatsioonisüsteemi ehitamise osas.

Kogu projekti maksumus oli 477565 eurot. Projekti raames teostati järgmised tööd:

- eemaldati mõisahoonest ja tallidemajast elektriradiaatorid;
- rajati mõlemas hoones uus veebaasil küttesüsteem;
- mõisahoonesse paigaldati uued nägusad disainitud malmradiaatorid;
- tallidemaja paigaldati kaasasaged terasradiaatorid;
- mõisahoones parendati ventilatsiooni, paigaldati ventilatsiooni agregaat, mis kasutab ära väljatõmmatava õhu soojust sissepuhutava õhu eelsoojendamiseks, sissepuhkeagregaatidele paigaldati vesikalorifeerid;

• rajati uus katlamaja, mille kütteks kasutatakse taastuvenergiat ehk pelletit. Katel on Itaalia pärioluga D'ALES-SANDRO CS seeriast võimsusega 300 kW ja pelletimahuti maht on 25 kuupmeetrit;

- rajati hooneid ja katlamaja ühendav kaasaegne eelisoleeritud soojatrass;
- tallidemaja ja mõisahoonesse paigaldati soojussõlmed. Sõlmedes on ka elektrotroodkatlad juhuks kui pellet otsa saab;
- tallidemajas ja mõisahoonesse korrastati elektrisüsteem ja elektrikliidid;
- hoonete põõningule pandi lisasoojustus;

Töid rahastas Eesti riik, tellijaks oli AS Riigi Kinnisvara (projektijuht Martin Minhoff), kasusaajaks Tõstamaa vald, projekteerijaks OÜ Termopilt, töid teostas AS SA.MET ja omanikujärelevalvet teostas AS Telora-E.

Võrreldes senise elektriküttega peaks uus küttesüsteem andma lisaks taastuvkütuse kasutuselevõtule ka olulist rahalist kokkuhoidu, mille reaalne suurus on võimalik öelda peale kütteperioodi lõppu.

Kalev Päit,
Omanikujärelevalve teostaja

VALLAVOLIKOGU TEATED

Vallavolikogu istung toimus 30.11.2012

Osalesid kõik vallavolikogu liikmed.

□ Kuulati vallavanema infot lähiaja tegevistest.

□ Otsustati korraldada riigihange Tõstamaa vallale ja hallatavatele asutustele elektrienergia ostmiseks.

□ Eraldati reservfondist täiendavalt 3406 eurot sotsiaalkulude katmiseks.

□ Kehtestati uued eluasemekulude piirmäärad toimetulekutoetuse arvestamisel. Määrus hakkab kehtima 1. jaanuarist 2013 ja avaldatakse elektroonilises Riigi Teatajas ning valla kodulehe dokumendiregistris. Paberandjal akt saa-

detakse raamatukogudesse.

□ Arutati detailplaneeringu algatamise taotlustega seonduvat, kuid Keskkonnateenistuse arvamuse viibimise tõttu tuli otsustamine edasi lükata.

□ Kuulati volikogu esimehe Janek Jaansoo ettekannet 2.11.2012 Pärnumaa Omavalitsuste Liidu poolt korraldatud Maakogust, kus osalejate vahel toimus ka diskussioon omavalitsuste tulevikust, Pärnumaa suunal vaadates. Jõuti ühisele seisukohale, et haldusreform on vajalik.

Sõelale jäid kaks arvamust regionaalministri poolt pakutud tuleviku omavalitsusmudelitest. Tõmbekeskuste Eesti,

kus liitumised leiavad aset ümber suuremate keskuste ning tekib 30–50 omavalitsust. Omavalitsusliitude Eesti, kus omavalitsusmaastik ei muutu, kuid osa ülesandeid delegeratakse maakondlikule avalik-õiguslikule omavalitsusliidule.

□ Arengukava läbivaatamise raames arutati volikogu liikmete poolt tehtud ettepanekuid. Tööversioon vaadatakse veelkordselt üle ja siis kinnitatakse.

□ Kuulati vallavanema Toomas Rõhu selgitusi 2013. aasta eelarvest, kus palju on veel ebaselget.

Eve Sahtel,
vallasekretär

Õpetaja Tamme mälestuseks

Tõstamaa koolipere ja Eesti koolisporti on tabanud suur kaotus – lahkus meie hea kolleeg ja suure tähega Õpetaja – **Jaan Tamm**.

Jaan oli vana kooli mees ja teadis alati, kuidas asjad on ja kuidas need käivad. Ta oskas näha plusse ja miinuseid, noppis elust tarkusi, laitis rumalusi ja jagas kogemusi oma õpilastele ja kolleegidele.

Kõige parema ettekujutuse õpetajast annavad tema õpilased. Kui palju õpilasi on pika sporditee jooksul Jaani käe all sitkust ja jõudu eluks kogunud? Ei oska kokku arvata. Küllap väga paljud. Häid isiksuseomadusi nagu sihikindlus, nõudlikkus, enesedistsipliini, järjekindlus ja inimlik mõõde oma kaasteeliste vastu – seda oli meil kõigil Jaanilt õppida.

Kui Jaan oli paar aastat Tõstamaa koolis juba kehalise kasvatuse õpetaja ja treener olnud, korraldas ta koolis õpilaste võidetud medalitest näituse, see oli aukartust

äratav. Tänaise päeva seisuga jääks koolis ilmselt stende väheks, et õpilaste kergetõus-tikutrofeesid välja panna.

Pooleli jäid treener Jaani ja tema andeka õpilase Liina suured sihid. Ent jõuti ju ometi tipule päris lähedale: maailma koolinoorte gümnaasiaadil esimene koht, Euroopa juunioride meitritiitel, oldi juba Olümpose ajal... Kahtlemata lähevad need saavutused Eesti koolisporti ajalukku erksaimate tulemusetena. Aga nagu ikka, elutee käib üles alla. Siis avastati Jaanil haigus ...

Ka oma viimastel elukuudel jäi Õpetaja Jaan suureks pedagoogiks. Olles haigevoosis, huvitus ta ikka, kuidas õpilastel läheb ning jagas tarmukaid nõuandeid ja rõõmustas kuuldu üle.

Mälestus Õpetaja Jaan Tamme on jääv, süstitud spordipisikud elavad meis edasi.

Tõstamaa koolipere

Ettevõtjad said linnameestelt nõuandeid

Kord aastas korraldab Pärnumaa Ettevõtluse ja Arenduskeskus koos vallaga ettevõtluspäeva.

Kutsutakse kokku kohalikud ettevõtjad, püütakse neid ärgitada, utsitada ja lohutada ettevõtja raskes ametis. Kohal oli ligi 20 ettevõtjat. Seekordseks külaliseks olid Sulev Alajõe ja Marko Tõll.

Esmane sõnum mida levitati, oli kutse mistahes ärimure korral astuda läbi PEAKist, sest just nende kohus on inimene ära kuulata ja siis ka lahendusena võimalikke rahastamisvariante välja pakkuda. Eriti oodatakse kaugeltnurga mehi.

Julgustati alustavaid ettevõtjaid leidma oma toode ja küsida starditoetust. Seal edasi juba ka kasvutoetust. Loomulikult on kõige raskem just oma toote väljatootamine, aga ka siin on võimalus innovatsiooni osakutega spetsialistide palgata. Pärnumaal valitseb puiduettevõtlus, aga ka turism on küllalt olulisel kohal. Elektroonikasektorist lä-

heb 95 protsenti toodangust ekspordiks. Nii et kõik pähklid ei ole päris ühes taskus.

Kuidas aga saada ettevõtlusesse rohkem noori?

Näiteks Tallinna ühistranspordi paigaldatud ID kaartide kontrollid on valmistatud Pärnus Jannseni tänaval. Selle firma juhust sai ühele suvisele praktikandile diplomitöö juhendaja. Tänu heale kontaktile on nüüdseks ka kokkulepe, et noor tuleb Pärnusse tööle. Ehk siis koostöö võimaluste otsimine juba enne kõrgkooli minekut.

Ettevõtluskeskus kutsus üles ka ühistele erialastele väljasõitudele sama ala tootjate juurde naaberriikidesse. Ollakse valmis selliseid kontaktireise korraldama.

Vallavalitsuse andmetel on meil praegu 20 reaalselt tegutsevat osatühingut ja aktsiaseltsi. Tootmistalused 27 ja majutusteenust pakkuvaid ettevõtteid 12. Toitlustus ja kohvikuteenust pakub kolm ettevõtet, kaubandusteenuseid seitse ettevõtet, aktiivseid kalureid on 15.

Hetkest, kui meie keskmine

Äge pallilahing avaliku sektori ja ettevõtjate vahel. Ülekaalult võitsid ettevõtjad.

palgatase moodustab Euroopa Liidu keskmisest 75 protsenti, mis eeldatavasti juhtub 2017 aastal, muutub euroraha saamine kordades vähemaks. Nii et edaspidi peame oma investeeringutega ise hakkama saama ja see on suur väljakutse.

Ei tohi unustada, et praegused suured arendused infrastruktuuridesse, ei ole valitsuse targa majandamise tulemus vaid ikka euromiljardite teenne.

Ettevõtjad kurtsid ka oma muresid, eelkõige kallist trans-

port, makseraskused, kehv riigihanke seadus, peatõvõtjate nõokimine.

Päeva teisele poolele oli planeeritud sõprusest kantud korvpallilahing. Siin oli avaliku sektori põhimureks, et pink kippus lühikeseks jääma ja massööre polnud kuskilt võtta. Ettevõtjad mängisid jällegi nii hasartselt, et näiteks Ville firmatossud otsustasid poolduda ning endast tallad hüljata ja nõnda saabuski võit paljajalu.

Kokkuvõtvalt veeprogrammist

Aastatel 2008, 2011 ja 2012 on Tõstamaa vald osalenud Hajaasustuse Veeprogrammi toetuste jagamises.

Toetuse eesmärk on parandada hajaasustuses paiknevates majapidamistes vee kättesaadavust ja kvaliteeti.

Loomulikult kõigile taotlejatele raha ei jätkunud ja seetõttu valis Veeprogrammi komisjon esitatud taotlustest välja kõige olulisemad. Erandiks on tänava aastane toetusvoor, kuhu said oma taotluse esitada kaks eelmisel aastal ilma rahastuseta jäänud projekti, mis siis mõlemad said käesoleval aastal rahastuse.

Tänavu sai lõpetatud viis hajaasustuse veeprogrammi toetusprojekti. Nende projektidega rajati Tõstamaa valda neli salvkaevu, üks puurkaev ja 333 meetrit veetorustikku. Lisaks rekonstrueeriti üks salv-

kaev ning paigaldati vee pumpamiseks ja puhastamiseks kaks seadet. Sellest kõigest sai kasu seitse majapidamist, kus toimetab kokku 30 inimest.

Perioodil 2008 - 2012 on veeprogrammiga kokku rajatud üheksa salvkaevu, viis puurkaevu ja 439 meetrit torustikke. Rekonstrueeritud on üks salvkaev ning vee pumpamiseks ja puhastamiseks on paigaldatud kuus seadet. Sel-

lest on kasu saanud 19 majapidamist, kus tegutseb kokku 80 inimest.

Tänavune Veeprogrammi toetusvoor oli viimane ning uusi enam ei tule. Viimane selle programmiga seotud kaev valmib Tõstamaal hiljemalt 2013. aasta lõpuks ja see hakkab veega varustama viite majapidamist.

Alo Tomson,
keskkonna ja arendus nõunik

112

□ November röömustas meid taaskord sellega, et Tõstamaa vallas polnud ühtegi tulekahju.

Päästjad sõitsid siiski mitmel korral välja, kuid likvideerima tormituult tehtud kahju.

▶ 29. novembril kell 07.20 käisid päästjad Tõstamaa alevikus eemaldamas teele langenud puud.

▶ 28. novembril kell 23.10 kutsuti päästjad Tõstamaa valda Seliste külla eemaldama teele langenud puud.

▶ 28. novembril kell 01.43 käisid päästjad Tõstamaa vallas Pootsi külas eemaldamas teele langenud puud.

Evelin Trink
Lääne päästkeskuse
pressiesindaja

Lapsed laulsid võistu

9. - 11. novembril toimus 10. Pärnu linna ja maakonna solistide konkurss „Sügisulg“.

Keily Kaal. Tõstamaa valla solistide konkursil on ta pälvinud kahel korral Grand Prix tiitli. Tema juhendaja on õpetaja Ivi Kask.

Tulevikupotentsiaali eripreemia sai Liisbeth Sikk, keda saatis ansambel koosseisus: Heiko Piirme, Raimond Palberg ja Andrus Kiisler. Palju õnne!

Siinkohal on hea meenutada, et eelnevatel aastatel on maakondlikust eelvoorust lõppkontserdile edasi pääsemiseks on võimalusi väga vähestel.

Eelvoorust võtsid tänava osa Keily Kaal, Ave-Ingrid Veskimägi, Kertu Lille, Kadri Kase, Maria Toodo, Helevi Jurjev ja Liisbeth Sikk, kes kõik esitasid oma laule suurepäraselt.

Meile kõigile toredaks üllatuseks pääses finalistide hulka

Edu kõigile, kes soovivad saada headeks lauljateks! Soovida ikka tasub ja ega see pole ka päris võimatu. Tuleb ainult oskuslikult kasutada annet, mis sulle antud ja seda julgelt jagada!

Õnnela

Swedbank

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada Pangabussis!

Pangabussi peatused:

Tõstamaa
rahvamaja juures
kell 9.00-10.30
Varbla
kaupluse juures
kell 11.30-12.30

IV kvartalis 2012
20. detsembril
I kvartalis 2013
3. ja 17. jaanuaril
7. ja 21. veebruaril
7. ja 21. märtsil

Bussist saate nõu pangateenuste kohta, tellida ja kätte pangakaardi, makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta, teha arvuti abil makseid, avada hoiuseid ja sõlmida muid lepinguid.

Tutvuge Pangabussi sõiduplaani ning finantsteenuste tingimustega aadressil www.swedbank.ee. Lisainfot Pangabussi teenuste, kellaagegade ja peatuste kohta saate 24h telefonilt 6 310 310.

Tõstamaa mõis osaleb uues projektis

Alates 2012. aasta sügisest osaleb SA Tõstamaa mõis partnerina Euroopa elukestva õppeprogrammi täiskasvanuhariduse allprogrammi GRUNTVIGI õpikoostöö projektis *Everybody Can Do It!*

Projekti peamisteks eesmärkideks on soodustada soolist võrdõiguslikkust nii indiviidi era- kui tööelus ning toetada indiviidide sotsiaalset integreerimist töstes täiskasvanud õppijate teadlikkust oma oskustest ja võimetest. Tegevused on planeeritud kahele aastale alates 2012. aastast kuni 2014. aastani. Projekti esimene kohtumine toimus 16.-18. novembril Seviljas, Hispaanias projekti algataja ja koordinaatori I.E.S. Jacaranda juures.

Tegemist on üldhariduskooliga, mis lisaks noorte õpetamisele keskendub ka täiskasvanuõppele.

Nimelt on Hispaanias väga palju täiskasvanuid, kel puudub keskharidus ning kel on seetõttu raske tööle saada või oma töökohal püsida. Nii ongi loodud paljude üldhariduskoolide juurde õhtused kursused, kus täiskasvanud saavad käia õppimas aineid, mis omal ajal tegemata jäid.

Käimasoleva Gruntvigi projekti teised partnerid on Prantsusmaalt, Rumeeniast, Türgist, Soomest, Suurbritanniast ning Portugalist. Tegemist on nii üldhariduskoolide, täiskasvanuõppele keskendunud organisatsioonide kui haridusprojekte koordineerivate asutustega.

Novembris toimunud projekti esmaohtumisel osalesid Tõstamaa mõisast juhatuse esimees Toomas Mitt ning projektijuht Liina Käär. Kohtumisel tutvustati Eestit, Tõstamaad ja mõisa, osaleti aktiivselt projekti tegevuste planeerimisel ning lepiti kokku, et partnerid tulevad Tõstamaale külla 2013. aasta septembris kui õues veel väga koledad ilmad pole. Üldse on kogu projektiperioodi jooksul kokkusaamisi kuus, millest sis-

sejuhatav toimus Hispaanias ja kokkuvõttev kohtumine Suurbritannias 2014. aastal aset leiab.

Projektimeeskonnad kaasavad õppureid oma koduriikidest kaasa kohtumistele, mis toimuvad aprillis 2013 Uşak'i linnas Türgis, juunis 2013 Vaslui linnas Rumeenias, septembris 2013 Tõstamaal ning 2014. aastal Agen'i linnas Prantsusmaal.

Seoses sellega soovimegi käesolevasse projekti kaasata kuut aktiivset Tõstamaa valla elanikku, kes on juba aktiivselt osalenud Tõstamaa mõisa tegevustes või kel on konkreet-

Toit on hea vahend erinevate rahvuste ja kultuuride ühendamisel, kuid seda on ka ühised tegevused ja kohaliku kultuuriga tutvumisretked.

ne huvi ja valmisolek mõisa tegevustes osaleda. Kasuks tuleb ka esmasel suhtlustasandil inglise keele valdamine.

Huvilistel palume saata motivatsioonikiri kas paberkanalil (SA Tõstamaa Mõis, Kallimnt 13, Tõstamaa 88101) või elektrooniliselt Toomas Miti-le (toomas.mitt@tostamaa.ee) või Liina Käärile (liina@tostamaa.ee).

Nüüd aga edasi veel pro-

jektikohtumise juurde. Seviljas toimunud projekti esmaohtumise suurimaks eesmärgiks oli projektimeeskonna omavaheline tutvumine ning nõ „teineteisega haakumine“, sest kui partneritega ühist keelt ei leia, siis ei tule ka edasisest tööst suurt midagi välja. Sestap veedeti ühiselt aega nii koosoleku – kui söögilaua taga ning hispaania küllusliku toiduvalikuga tutvumine pani

aluse meeskonna omavahelistele soojadele suhetele.

Näiteks rumeenia partnerid rääkisid sellest, et sarnaselt eestlastele armastavad nemadki kartuleid, kuid sooviksid igapäevaselt ka suppi süüa. Türgi esindajad keeldusid sealihast ning eestlastele (ehk siis meile) tundus kummaline hispaanlaste komme kõike jagada.

Oleks tahtnud saada ikka oma toiduportsu, millest keegi lusikaga midagi ära võtma ei tule. Toit on hea vahend erinevate rahvuste ja kultuuride ühendamisel, kuid seda on ka ühised tegevused ja kohaliku kultuuriga tutvumisretked, mida võorustajad organiseerisid meile nii Carmona, ja Brenes'i linnades kui Seviljaski.

Lisaks ühistele Hispaania kultuuri avastamisvõimalustele koos projektipartneritega uudistasime kiirkorras natuke ka Lõuna-Hispaania, täpselt Andaluusia piirkonna vaatamisväärsusi. Nii tegime

tis

kiire tutvuse Ronda-nimelise linnaga, kus asula jagab pooleks enam kui 100 meetri sügavune El Tajo kanjon. Linna tasub teada juba ka seepärast, et just seal armastas oma suvised veeta ilmakuulus kirjanik Ernst Hemingway.

Üheks eriliseks kogemuseks oli Gibraltari külastus. Kes veel ei tea, siis tegemist on Suurbritannia maatükiga, mis laiub 6,8 ruutkilomeetrit ning kus rahaühikuna on kasutusel gibraltari nael (saab ka eurodega hakkama).

Turistide meelispaigaks on Gibraltaril sealse kalju otsa köisraudteega sõitmine. Sõit on kallis, aga iga senti väärt, sest vaated on lummavad ja eriti toredad on kaljul elavad ahvid, kes on julged, vahvad ja natuke jultunud tegelased.

Oma teekonnal jõudsimet ha kiire peatuse Ibeeria poolsaarel, ühes Euroopa vanimas linnas Cadiz's. Tegemist on ilusa ja väga huvitava ajaloolise sadamalinnaga, kus on avas-

tamist mitmeteks päevadeks, kuid tiheda ajagraafiku tõttu peatusime meie seal vaid mõneks tunniks uudistamaks kohalikku kirikut ning vanalinna kitsaid tänavaid.

Põhjalikumalt tutvusime reisi jooksul aga Sevillaga, mis on Andaluusia pealinnaks ning ühtlasi ka flamenkomuusika hälliks. Vaatamisväärseid objekte on seal enam kui küll, näiteks katedraal, 13.sajandist pärit vahitorn Torre del Oro, Hispaania väljak jne.

Kuna Andaluusia on tuntud härjavõitluse poolest, siis agaramad projektipartnerid käisid vaatamas ka härjavõitluse kohta, kus selleks aastaks etendused juba läbi olid. Härjavõitlus on seal siiani populaarne ning mitmed kohalikud pubid on oma siseinterjööri vastavaks kujundanud populaarsemate härjavõitlajate fotosid seinale riputades või mahalöödud härgade päid eksponeerides.

Kel endal tulevikus plaan Andaluusiasse minna, siis on kaks vaatamisväärivat kohta, mida kindlasti vahele jätta ei tohiks.

Esimene on Cordoba mošee-katedraal, mis algupäraselt oli mošee, kuid alates 1236. aastast tegutseb katedraalina.

Teiseks imekauniks kohaks on Alhambra ehk moslemite Nasrid'i dünastia poolt ehitatud paleede ja kindluste kompleks. Kompleks on jaotatud erinevateks osadeks, kus mitme tunni jooksul jagub avastamist ja uudistamist nii ajaloo, arhitektuuri kui aiandushuvilistele. Meeles tasub hoida aga seda, et pileteid sinna saada on päris raske.

Kokkuvõtvalt oli tegemist väga tulemusliku projektireisiga, kus pandi alus heale koostööle, tutvuti kohalike vaatamisväärsustega ning nauditi suurepäraselt hispaania kööki. Kel huvi projektis osalemise vastu, ärgu unustagu oma motiivatsioonikirja meile saata!

Kaunist jõuluaega soovides,

Liina Käär

Kardid on valmis hooldekodu elanikke üllatama.

Päkapikud piiluvad kõikjal

Üks päkapikk piilus, kas lapsed on head, kuid mida sa üksinda vaatad või tead – ta kutsus teise appi...

Kes teab, palju neid väikesi uudishimulikke sõpru üldse kokku on, kuid jõulude eel on neil käed-jalad tööd täis.

Vaja jõluvanale kätte toimetada laste kirjad kingisovidega ja igal öösel täita tuhanded aknalaudadele pandud sussid, sokid.

Kui lapsed hommikul lasteaeda tulevad, siis jutustavad kõik õhinal, mida päkapikk neile tõi.

Mõnikord ajab ta vist midagi sassi ka, sest kommi on lastele toodud isegi lõunauinaku ajal. Rõõmsat elevust jätkub igatahes kuni jõulutaadi külaskäiguni.

Novembris toimus meil tore meremehe stiilis isadepäeva pidu. Lauldi kaptenilaulu, loeti luuletusi ja mängiti mängu.

Hooldekodu rahvas ootas lasteaiast külalisi juba mardipäevaks, aga kohale jõudsid hoopis kardid. Ehk suutsime viia natuke rõõmu sealsete elanike argipäevaullu.

Lõvi Leo ja noorsoopo-

litseinik Anni käisid lastele rääkimas politsei tööst, üheskoos meisterdasime endale helkureid.

Kõik lapsed said proovi-da, kuidas võetakse sõrmeljälgi. Õues vaatasime, kuidas politseiauto vilkurid ja sireenid töötavad.

Külas käis ka „Meelejahutaja“ näitetrupp – Raimo Aas, Tamara Abel ja Ervin Lillepea. Etendunud „Peetrike looduses“ oli õpetliku sisuga näitemäng keskonnast ja loodusest, sõprusest, aususest, abivalmidusest, üksteisest hoolimisest.

Lasteaia jõulupeod toimuvad nooremas rühmas 18.detsembril ja vanemas rühmas 20. detsembril, algusega kell 16.00.

Suuremad lapsed lähevad ka tänavu koos koolilastega 21. detsembri hommikul kirikusse.

Kuni pidudeni on aga hoolsalt vaja lasteaias kohal käia, muidu ei saa luuletused, laulud ja tantsud selgeks.

Lasteaia väikesed ja suured soovivad kõigile rahulikke jõule ja tujuküllast aastalõppu!

Aita Lind,
lasteaia direktor

Algatati maakonnaplaneeringu koostamine Pärnu maakonnaga piirneva merealal

Vabariigi Valitsus algatas 11. oktoobri 2012 korraldusega nr 441 maakonnaplaneeringu Pärnu maakonnaga piirneval merealal.

Pärnu maavanem Andres Metsoja 19. oktoobri 2012 korraldusega nr 551 algatas Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneeringu keskkonnamõtjude strateegilise hindamise.

Pärnu maakonnaga piirneva mereala planeeringu koostamise eesmärk on määrata maakonnaga piirneval merealal mereruumi kasutus, mis arvestab tasakaalustatult merel esinevaid erinevaid huviseid.

Mereala kasutatakse juba praegu erinevatel otstarvetel: laevaliiklus, kalapüük, tehnovõrkude rajamine, samuti kasvab huvi mereala kasutamiseks energia tootmiseks, aktiivseks puhkuseks, looduskaitseks tegevuseks jne.

Erinevad tegevused merel võivad sattuda omavahel vastuollu, sest aktiivne inimtegevus merel võib merekeskkonda kahjustada.

Planeeringu koostamise hu-

Planeeritavad alad territoriaalmeres

■ Hiiu maakonnaga piirnev mereala

■ Pärnu maakonnaga piirnev mereala

vi ja eesmärk ongi erinevate merealade kasutamiseks seotud huvide tasakaalustamine.

Merealade planeerimise käigus analüüsitakse olemasolevat olukorda merel, kaardistatakse merealal toimuv tegevus ning selgitatakse välja mereala kasutamiseks seotud probleemid.

Seejärel püütakse leida lahendused erinevate inimtegevuste jaotustele merealal, et tagada nii mereala ökosüsteemi kaitse kui ka majanduslike ja sotsiaalsete eesmärkide täitmine.

Merealade ruumilise planeerimise tulemuseks on muuhulgas ka mere kasutuse

ja looduse vaheliste konfliktide vältimine või võimalikult väheseks muutmine.

Pärnu maakonna planeeringu koostamist korraldab Pärnu Maavalitsus ja selle kehtestamise pädevus on Pärnu maavanemal. Nii planeeringu koostaja kui keskkonnamõtjude strateegiline hindaja valitakse riigihanke tulemusena.

Samaaegselt koostatakse mereala planeering ka Hiiu maakonnaga piirnevatel merealal. Planeeringualad on nähtavad lisatud skeemil.

Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering peab valmima 31. detsembriks 2016.

Maakonnaplaneeringu ja selle keskkonnamõtjude strateegilise hindamise algatamise korraldustega ning planeeringu koostamise käigu ja dokumentidega on võimalik tutvuda Pärnu Maavalitsuse kodulehel: <http://www.parnu.maa-valitsus.ee/>.

Täiendavat infot planeeringu kohta on võimalik saada Pärnu Maavalitsuse planeeringute talitusest, Tiitu Pärn, tel 447 9761 ja e-post tiuu.parn@mv.parnu.ee.

Pärnu Maavalitsus

Jõululaadale jätkus nii kauplejaid kui nautlejaid. Kuuse alla kogunesid Arvo õlle austajad, mis tähendas, et mehed seadsid sammud kaubandusse väga hea meelega. Jussi pere müüas edukalt kauneid jõulutähti ning omatehtud leivad-saiad läksid samuti hästi kaubaks. Maie kuulsad lihapiirukad hingati hetkega ja tordidki leidsid kiirelt maiustajad. Loosiõnn naeratas igapähele. Kahju, et Varbla ja Saulepi rahvas ei pääsenud lumevangist välja, ostjaid oleks võinud rohkem olla, arvasid kauplejad.

Tõstamaa karneval

Novembrikuu kolmandal laupäeval, just mardi- ja kadripäeva vahel, tuldi taas Tõstamaa rahvamajja kokku omapärasele peoõhtule.

Just sellisel ajal igal aastal (arvatavalt alates aastast 1976) on Tõstamaal korraldatud karnevali nii enese kui ka teiste lõbustamiseks.

Sel õhtul tuli kokku nii väikseid kui suuri pidulisi 150 ringis. Nii vahva on tunda end võõra maski taga, vastastikkülla üllatada, südamest naerda, tantsida ja tunda koosolemise rõõmu.

Karneval on parim viis tähistada toredat mardi- ja kadripäeva kommet. Seda, kelleks end nalja pärast kostümeeritakse, peab ise peole vaatama tulema. Fantaasia puuduses meiekandi rahvas ei vaele.

Karnevali saab korraldada ainult tänu heale meeskonnale ja abilistele.

Oli juba uue päeva neljas tund läbi saanud, kui retrokuningas Dj. Elmu Sadulsepp tantsumuusika mängimisega „otsi kokku tõmbama“ hakkas.

Tänu Sten-Ander Ojakalasele said peolised fotodele jäädvustatud.

Vaimukamate kostüümide ja etteastete eest aitasid pidulisi auhindade näol premeerida Laine baar, Tõstamaa kauplus, Teeristi pood, Tõstamaa raamatukogu, Tõhela külaselts, Maria talu, OÜ

Morentek, Teine võimalus, Tõstamaa rahvamaja, Marge Päästel, Erika Leetmaa ja Carmen Maantoa. Kõigile abistajatele suur tänu rahvamaja pere poolt ja pidulistele aitüma tulemast!

Kogu õhtu jooksul aitas viimaste aastate karnevale meenutada videoprojektori abil seinal jälgitav fotoseeria.

Lustliku etteastega aitasid õhtut sisustada „Hunt ja mõni kitseke“, „Moslem ja haarem“ ning „Tähed laval Coolife“. Viimased, kelle moodustasid lõbusad seltskonnategelased Pärnust Tenno Rattasepa eestvedamisel, krooniti oma võimsa kava eest võitjateks.

Aramärkimist väärised ka kostüümide eest kauboneid, nohikud, hipid, vampiirid, N-klubi oma kirevate kostüümidega, ämblikmehe perekond, surm, hunt, väike lammast, sõjaväelane, pesuehtne mini-mesimumm ja paljud teised tegelased.

Korraldajana usun kindlalt, et iga-aastane karnevalipidu on Tõstamaa kultuurielus asendamatu ja oodatud sündmus.

Ikka järgmisel aastal jälle!

Korraldajate nimel
Önnela

Lõikuspidu Tõhelas

10. novembril toimus järjekordne Tõhela lõikuspidu, alateemaga „Viimne reliikvia“.

Rahvamaja väike saal mahutas kohale hulgaliselt kirevat ja kostümeeritud seltskonda nunnadest munkadest, nii kõrgseltskonda kui ka alamklassi kuuluvaid tegelasi, kellele kõigile mängisid tantsumuusikat Manija Poiste Egert ja Heiko.

Pidu läks kenasti korda, suured tänu Tõstamaa vallavalitsusele, kes toetas rahaliselt.

Erilised tänu tahan edasi anda kõigile nendele, kes aitasid seda päeva-õhtut läbi viia. Aitäh Teile!

Birgit Pere,
Tõhela rahvamaja

Tule suusatama!

Europrojekti toel on paigaldatud uued harjutuspaiad ja valgustus kahe kilomeetri pikkusele Tõstamaa suusa- ja terviserajale. Avatud ka 2 ja 3 km pikkune suusarada.

Suusatamine õhtuses lumises ja pimedas metsas on omaette elamus ja kättesaadav sportimsvõimalus kõigile.

Kahe kilomeetiline suusarada algusega kooli spordiväljakult valgustatud igal õhtul kuni kella 21-ni.

Võimalus kasutada ettetelisel dušširuume või sauna, tel 516 8614

Valgustatud suusaraja avamine ja ühine avasõit reedel, 21. detsembril kell 19 algusega kooli spordiväljakult.

Peale suusatamist võimalus käia saunas.

Tule osalema!

Tõstamaa spordiklubi

Vanad viisid kutsusid tantsule

Eakate jõulupidu on traditsioon ja kuulub iga aasta detsembrikuu oluliste tegemiste hulka. Tuisust ja tormist hoolimata vedas buss vaprad peolised rahvamaja.

Juba saali sisenedes üllatas kõiki meeldivalt pidulik peolaud. Traditsiooniliselt tervitas vallavanem heade soovidega valla eakaid ja seejärel esinesid lapsed ning segarahvatantsu rühm tuntud headuses.

Erilise aplausi teenisid mehed oma tabureti tantsuga.

Seejärel asuti roogi maitsma: seapraad ja verivorstid kapsaga, suupisted, kala taiginas, heeringas, kõrvits, kohv

ja mustika kook. Kõik oli väga maitsev.

Seltskondliku osa sisustas ansambel Vanad viisid. Suureks üllatuseks oli, et tantsurühma liikmed tantsitasid vanaprouasid. Isegi mõni vanahärra sai noore piigaga jalga keerutada.

Käies saalis ringi, palusin meenutada mööduva aasta meeldivamaid sündmusi. Vilma tundis rõõmu sellest, et pika haiglasoleku järel on ta vabanenud karkudest ja saab nüüd ise käia.

Aimal oli hea mee ja mesilaste aasta. Tema talus peeti ka üle Eesti tuntud mesinike kokkutulek.

Õie käis Rootsisis sugulase juubelil ja sai tutvuda sealse linnade jõulumeeleoludega.

Tõstamaa kalender 2013

saadaval Tõstamaa valla poodides!

Võrkpall on võrratu!

Algas on traditsiooniline Tõstamaa spordiklubi VÕRK-PALLITURNIIR

Osalema oodatakse kuni 8 liikmelisi võistkondi (4N+4M), platsil 3+3

Mängud toimuvad alates 7. jaanuarist esmaspäeva ja kolmapäeva õhtuti Tõstamaa rahvamajas vastavalt ajakavale, mis edastatakse võistkondadele peale registreerimist.

Registreerimine sport@tostamaa.ee 3. jaanuarini (võistkonna nimi ja liikmete nimekirj). Info 506 1930. Osavõtu-tasu 40 EUR i võistkonnalt. Info 506 1930.

Tule löö kaasa!

Tõstamaa spordiklubi

Ainot rõõmustas peetide-porgandite hea saak ja hinge kosutas järvede festivali kaunis muusika.

Enel on heameel, et lapselaps juba jookseb ja ütleb esimesi sõnu.

Maimu saab lõpuks oma ammuse hobi, kudumisega tegeleda.

Lya jaoks oli kaunis sündmus Kihnu kooli 250. juubel. Veel on tal heameel, et eakate klubi on leidnud koha Tõstamaa seltsielus ja tänab valavalitsust toetuse eest.

Evi rõõmustas, et pojatütart suurt huvireisi üm-

ber Eesti: Põhja-Eesti mõisad, Pühajärv, Saadjärve jääaja muuseum.

Oli ka inimesi, kes mõtlesid laiemalt, Seliste rahvas oli uhke külatoa uue köögi üle, Tõhela omad jällegi mustkatte üle, sest nüüd on rattaga lausa lust sõita. Kastnas oli suvel tore külapäev renoveeritud külakeskuses.

Keegi ei küsinud pensionijuurde, ega ka muid hüvesid. Anti nõu, et elama peab õppima sellega, mis on.

Palju tänu ilusa peo eest!
Feliine

Itaalias lund voolimas

3.-7. detsembrini toimus Livignos rahvusvaheline lumeskulptuuri sümposium.

Livigno linn asub Põhja-Itaalia Alpides 3000ste mägede keskel asuvas orus ja on tuntud suusakuurort. Taoline võistlus toimus 17ndat korda ja osales 10 võistkonda, lisaks Itaalia võistkondadele ka Eesti, Austria ja Poola

Olen varem samalaadsetel üritustel osalenud, küllap seetõttu sain ka kutse. Kutsusin kampa suurte kogemustega Rait Pärja ja Üllar Kallau.

Rait valmistas kavandi, mille teele saatsime ja tulemusi ootama jäime. Kavandina valmis mehe ülakeha torso, mis tõstab suurt muna. Töö pealkirjaks sai "Birthday"/"Sünnipäev".

Muna sümboliseerib sündi ja et mees on alati naise kõrval tegija, kes küll ei sünnita, kuid elab jõuliselt ja emotsionaalselt asjale kaasa Õige pea saabus meile positiivne otsus ja kutse.

Rait asus usinalt sponsoreid otsima. Tanni-Vakoma OÜ, tegeleb metsa- aia- ja puidutöötöehnika müügiga, nad olid lahkesti nõus tööriis-

tade ja -riietega meid aitama. Osad tööriistad olid meil omal olemas: lumeriivid, -peitlid, käsisaed.

Saime juurde labidaid, kindaid, tööprille, mütsi, kaabit-said, spetsiaalselt meile valmistati vanadest harvesteri kettidest 4 m pikkune kett, millega lumeplokki lõigata (sulle-mulle tehnikaga).

Võistkondadele loositi lumeplokk 3 x 3 x 3 m, seega umbes 8 kuni 10 tonni lund. Plokkide valmistamiseks pandi alul püsti saalungid ja lumekahur täitis pealt, lumj pressiti kinni ja jäeti paariks päevaks tihenema ja jäisemaks külmu-ma.

Lumelabidaga ei olnud suurt midagi teha kuna ploki jääne lumi lasi ennast ainult raiuda või saagida. Hiljem juba, kui suurem mass oli maas, töötlesime lumepetitlitega skulptuuri detailid välja.

Töötasime kolm päeva ja neljandal päeval oli hindamine ja autasustamine. Meie võitsime publiku preemia rahva hääletuse tulemusena, zürri preemia võitis Austria.

Võistlejad ise valisid endi seast parimaks Poola võistkonna.

Tiimas Mitt,
hobilumeskulptor

Meretaguste muhe aastaring

Veel veidi ja aasta 2012 muutub minevikuks. Jääb vaid meie mälestustesse. Aga mida meil sellest aastast siis meenutada on? Eks igapähele ole mälestused enda isiklikust elust aga on veel midagi mis meid kõiki ühiselt puudutas. Kevadel hakkas jää merel liikuma juba 23ndal märtsil.

Ootasime kõik, et tuleb ilus varajane kevad. Ei läinud nii nagu olid meie ootused. Kevad jäi pikalt vinduma ning oli vihmane ja jahe. Siis jäi lootus, et suvi tuleb ometi soe ja päikeseline. Nädal sellest suveloostest läks täide kuid mitte enam. Sügis oli sama sombune ja nüüd on saabunud lumerohe talv. Ilma ei saa me ise teha aga üritused, mis meie meeli erutavad ja rõõmu pakuvad on meie endi teha.

3ndal märtsil toimus Manija saarekeskuses traditsiooniline kokkusaamine kihnlaste-ga. Päeval tuletasime meelde vanade tantsude sammu sest oli teada, et õhtul algab jaht tantsupõrandal Kihnu Poiste saatel. Õhtul tulid kihnlased kambaga kohale, andsid ülevaate oma tegemistest, kiitsid meie tegemisi ja siis algas tants ning trall. Tagantjäreli öeldes oli ikka vägev pidu küll.

Südasuvel 1962 jõudis kinolinale film „Jääminek“ mis suures osas vändati valmis Manija saarel. 21. aprillil 2012, kui möödus 50 aastat filmi valmimisest, kutsus Mark Soosaar näitlejad uues-

Kadriemal läks mees juba mardipäeval kaduma, ega muud kui lapsed kaasa ja külalpidi santsima. Kadriema tegemisi toetas Kohaliku omaalgatuse programm.

ti Manijale. Kohtumine oli väga põnev. Vanemad inimesed olid näinud oma silmaga filmi valmimist ning neil oli nii mõndagi ühist näitlejatega meenutada. Noorematel oli lihtsalt huvitav kuulata, sest film jooksis ekraanil ja huvitavad juhtumised räägiti sinna juurde.

Peale seda üritust hakkasime juba kevadtöödeks ettevalmistusi tegema ja aega pidutsemiseks jäi järjest vähemaks.

Üle-eestilise talgupäeva tegime meie oma väikesel saarel 5ndal mail. Tasuks tehtud tööpäeva eest toimus õhtul sadamas emadepäeva kontsert. Esinesid Tõstamaa lapsed.

2011. suvel, kui käisime Prangli saarel saarte folklooripäeval, läks idanema mõte

teha oma saarele lipp.

Kuulutasime välja avaliku lipu kavandite konkursi, kuhu üllatuseks saabus päris palju ilusaid pakkumisi.

Et asi oleks aus, siis tegime salajase hääletuse ning enim hääli saanud kavand sai reaalselt lipuks tehtud. Olgem ausad, päris ilus sai.

29. 06 – 1. 07 olime ise võorustajad kõikidele teistele saartele, kui toimusid saarte folklooripäevad 2012. Ainult meie teame, milline töö ning vaev selleks kulus, et üritus toimuda saaks. Andsime endast parima ja kui hiljem tuli teistelt saartelt tagasiside siis tundus, et saime asjaga täitsa vahvalt hakkama, sest ürituse kiituseks kuulsime palju häid sõnu.

Augusti neljandal kuupäeval pidasime oma külapäeva, mis on samuti tore traditsioon.

Päeval toimusid lõbusad sportlikud mängud, kus Kihnu Virve aktiivselt osales ning lõbusa etteaste pakkus. Kultuurilise poole pealt pakusid meelelahutust külalisesinejad Audrust. Saarekeskuse perenaine Kase Svea pakkus lõunaks kosutava kalasupi ja selle juurde Tooma Vilma ahjusooja saia ning leiba.

Õhtul mängisid tantsuks meie omad Manija Poisid ja uue päeva hommikul, kell

pool kuus ei olnud pidu veel mitte lõppenud. Uhke oli see pidu kasvõi sellepöolest, et esmakordselt lehvits lipuvardas meie oma saare lipp.

Vahepeal tahtis hein tegemist ja kartul salve noppimist. Tegime kõvasti tööd ja nägime vaeva kuniks kätte jõudis kadripäev.

Oh seda jahti mis tol päeval sai. Ükski talu saarel ei jäänud ilma viljaõnneteta. Kui tiir oli külale peale tehtud ei saanudki enam aru, kas jagasime ise rohkem õnne või jagati seda meile rohkem. Seda saaki ikka andis jagada, millega lõpuks saarekeskusesse jõudsim.

Aga mis pidu, Kadri ikka peab, kui poisse pole ja seepärast oli meile tujutõstjaks ansambel Vanad Sõbrad Torist saabunud. No pole midagi öelda, tõesti nagu vanad sõbrad, sest lood olid head ja pidu kestis hommikuni.

Nüüd jääb taas jõule oodata ja ongi see aastakene läbi. Jõuluvanalt ootame häid soovide ja õpetusi kuidas uuel aastal toime tulla.

Kui möödunud aastale tagasi mõelda siis võib julgelt öelda, et meid on küll vähe aga me oleme vaimult suured sest tahtmist ja tegemisi meil jätkub, kui ainult aega rohkem oleks. Imelist jõuluaega kõigile. **Marika Pull**

Tänavu sai Manija küla endale lipu, laulu ja laulukoori.

"Krasnaja" – see pole ainult värv

Täna tudvustaks teile hoopis sellenimelist kaardimängu. Tõstamaa Lusti ja Lõbu Selts teeb asju ikka natuke omamoodi ja "kiiksuga". Nii on juba üle 10 aasta igal suvel mängitud meie üritusel ka suurt kaardimängu-turniiri – Krasnaja turniiri. Seda "Krasnajat" nüüd teilegi õpetaks ja tubasel ajal üks uus mäng ehk seda pimedat perioodi lõbusamalt mööda aitab saata.

Mängu autoriks meid päriselt nimetada vist ei saa, mõningased mälestused sarnasest kogumismängust tulid kaasa ilmselt lapsepõlvest, küll võib TLJLS uhkusega nimetada enast selle kaardimängu uuedajaks ja disaineriks, kes on kogu reeglistiku ajaloolise praktika käigus paika pannud ning lõpuni lihvinud. Mäng on iseenesest lihtne, sobib mängimiseks nii väikses pereringis kui suuremate ürituste turniiridena. Garanteerime, et lusti ja lõbu on piisavalt ning mängust saavad osa võtta ka seltskonna noorimad kui kahekohaliste arvudega arvutamine selge (vähemalt selle mänguga saab kindlasti).

Mäng on iseenesest tavaline kogumismäng, milles igale mängijale jagatakse kolm kaarti ja laua keskele avatakse lisaks kolm kaarti. Jagajast päripäeva esimene mängija saab õiguse esimesena laual olevaid kaarte oma käes olevate kaartidega vahetada. Vahetada võib ka kõik kaardid või vahetamisest loobumise korral "joosta" (passida). Seejärel läheb vahetamise õigus edasi temast järgmisele mängijale. Vahetuste eesmärgiks on koguda võimalikult rohkem silmi (punkte), mida iga käes olev kaart annab - igale kaardile vastab silmade arv: äss 11 silma, kuningas-emandpoiss 10 silma ja numbrid märgivad siis ka vastavaid silmade arve. Tulemuse hindamisel liidetakse omavahel kokku samast mastist kaartide silmad. Mängu lõppedes avatakse kaardid ja kõige vähem silmi saanud mängija on

kaotanud.

Kaartide vahetamisel on tähtis, et kaart (kaardid), millest loobutakse asetatakse lahtiselt lauale enne kui laual võetakse kaardid, mida soovitakse – laual peab kogu aeg olema lahtiselt vähemalt kolm kaarti.

Mängu juures on ka eriolukord, kui kellelgi mängijatest õnnestub oma kätte saada kolm sarnast kaarti (kolm poissi, kolm kahte vmt), siis saab ta koheselt hüüdega "Krasnaja" mängu lõpetada – kõik vahetused lõppevad, kaardid avatakse ja silmad loetakse kokku. "Krasnaja" tegija on selle ringi võitnud. Oluline on märkida, et "Krasnajaga" saab mängu lõpetada ainult enda vahetuskorra ajal või erandina mängu alguses, kui mängijale on koheselt kolm ühesugust kaarti kätte jagatud. "Krasnaja" läheb arvesse ainult juhul kui see on reeglitepärast välja hõigatud, välja hõikamata (näiteks mäng lõppes enne) juhtumil on tegemist lihtsalt kolme sarnase kaardiga, isegi silmi ei saa omavahel kokku liita, sest nad on erinevast mastist.

Tavaolukorras kestab mäng seni kuni kõik mängijad "jooksevad" (passivad). "Jooksen" kehtib antud vahetuskorra kohta, kui keegi teis-

test mängijatest peale seda vahetab kaarte, siis järgmise vahetuskorra ajal võib eelmisel korral "jooksnu" nüüd uuesti otsustada. Kui kõik järjest "jooksevad", siis ringi täitumisel on mäng lõppenud ning kaardid avatakse. Juhul kui ainult üks mängija vahetab ja teised jätkuvalt "jooksevad", siis lõppeb mäng peale kahte sellist ringi. Kaardid avatakse alates esimesena "jooksmist" alustanust.

Oluline on märkida, et mängitakse kaotuste lugemise peale ehk tähtis pole niivõrd võitmine kui mittekaotamine. Seda peab vahel vahetuste juures tähele panema, sest teie poolt lauale pandud kaarte saavad järgmised mängijad ju kasutada. Ringi kaotaja jagab järgmise ringi kaardid, tema väljalangemisel talle eelnev mängija, sest põhimõtteks on: kaotajast järgmine mängija peab alati saama esimesena vahetada.

Kui kahel või enamal mängijal on võrdselt kõige vähem silmi, siis kaotaja kindlakstegemisel korraldatakse nende vahel vahetõmbamised (vajadusel mitu korda) – kaardipakk pannakse lauale ning vaheldumisi tõmbab igaüks sellest kolm kaarti ja nende silmi arvestatakse mängu reeglite alusel kuni kaotaja on selgu-

nud.

Klassikalises versioonis mängitakse kolme kaotuseni ehk see mängija lahkub mängust ning teised jätkavad kuni võitja selgumiseni.

Suurtel turniiridel või suure seltskonna puhul võib kasutada ka nn Saaremaa versiooni ehk mängimist kahe kaotuseni. Ainsa lohutusena saab mängu jätkata kolmanda kaotuseni juhul kui need kaks kaotust saadakse järjest (kaks järjestikust ringi).

Vahel soovitakse, et kõik seltskonnas viibijad püsiksid ikka mängus ja kedagi ära saata ei taheta, sellisel juhul on mängitud süsteemis, kus kolme (kuue, üheksa jne) kaotuse täitumisel järgneb mingi naljakas karistus (näiteks joonistatakse vuntsid, habe, põskhabe jne).

Seda võime oma pikaajalise kogemusega teile kinnitada – see on lihtne mäng, mis köidab ja vaimustab kogu seltskonda.

Kellel huvi mängust rohkem teada saada ja oma silmaga kaeda kuidas kõik see välja näeb, saab seda teha 22. detsembril kell 12.30 Cotze söögimajas algaval TLJLS Krasnaja turniiril. Täpsemalt ka tljls.planet.ee

Tõstamaa Lusti Ja Lõbu Selts

Jätkub kunstnik Reet Rea - Smyth linnusari. Juba mõnda aega elab Reet Tõstamaal, vaata lisaks www.ReetRea.com

Sabatihane

Sabatihane on kere suuruselt Euroopa üks pisemaid linde. Ta meenutab ümmargust kohevat sullepalli, mille otsa on torgatud pikk saba.

Tema saba on niisama pikk kui terve keha koos pea-ga, sageli isegi pikem. Põhja- ja Ida-Euroopa alamliigil on pea üleni valge.

Üldvärv on sabatihasel must-valge ja veinipunase kirju. Emaslinnu värvid on tuhmimad kui isasel.

Tavaliselt on sabatihane usaldav ega oska inimest kartata, erutudes alles siis kui viimane on juba paari meetri kaugusele jõudnud.

Tihaste segasalkadest kostvatest sidistustest eristuvad selgesti sabatihase karedavõitu "tserr" ja nendega vahel-

duv nak-suv "tsk". Väljaspool pesitsusaega sügisel ja talvel on see linnuke väga seltsiv ja tegutseb enamasti pesakonniti.

Kui salk jõuab lagendiku servale, kuulub peent läbitungivat kolmesilbilist kutsuhüüdu "tsii-tsii-tsii", mille saatel linnud ületavad üksteise järel lageda koha.

Laulu, mis sarnaneb sinatihase heliseva trillerdusega,

kuuleb harva.

Sabatihast võib Eestis kohata nii suvel kui ka talvel.

Talvel hulgub ta võsades ja hõredates metsades, tulles sageli ka linnaparkidesse ja -aedades-

se. Pesitsemiseks eelistab sabatihane rohke põõsarindega niiskemaid kuni soiseid leht- ja segametsi.

Pesa ehitab sabatihane tihedasti vastu puutüve ainult mõnele oksakesele toetuvana või jämedama puuoksaks küljes rippuvana ja peente okste külge punutuna tavaliselt kase otsa 1,5-15 meetri kõrgusele.

Pesaehitusega tegelevad mõlemad linnud.

Sabatihase pesa on üks kõige viimistletumalt ehitatud linnupesid.

tud linnupesid. Pesa on üleni kinnine ovaalne paksuseinaline ehitus, ümar lennuauk asub ühe külje ülaosas. Väljastpoolt on pesa üleni kaetud puusamblikuga ja peente kasetohe ebemetega, seest on see vooderdatud suure hulga sulgedega.

Aprillis-mais muneb emaslinn 7-12 pisitillukest ning valget, punapruunide tähnidega muna. Mune haub emaslinn 12-14 päeva, isalind toidab teda sel ajal.

Sabatihase toiduks on putukad nende eri arengufaasides, ämblikud, seemned. Pojad on pesahoidjad ja lahkuvad pesast kahepäevlastena.

Selle väikese pikasabalise linnu üheks kõige iseloomulikumaks jooneks on paaride ja pesakondade vahel valitsev tugev ühtekuuluvustunne.

Sabatihane on Eestis looduskaitse all.

Porr

Porr on tihase suurune pruunikirju selja ja valge alapoollega linnuke. Tal on pikk peenike allapoole kaardunud nokk ja kulmutriip on valkjaskal lauba osas.

Emas- ja isalind on välimuselt ühesugused. Porr on nobe ja õbluke linnuke, kes toiduotsinguil liigub väga osavasti puutüvel, ronides seal jõnksuliste liigutustega ja sageli spiraalselt ülespoole ning toetudes rähni kombel saba.

Puhastanud koorepraod putukaist ja ämblikest, lendab ta järgmise puutüve alaossa ja jätkab oma tegevust.

Eemalt vaadatuna

näib ta puutüve mööda roniva pisikese hiirekesena.

Okstele ja maha laskub ta haruharva.

Pesitsusterritooriumite piirid täpsustatakse isalindude vahel juba märtsis. Samal ajal alustavad nad ka mängu, mille käigus emaslinnule aegajalt mõni toidupala antakse ja jälitatakse teda mängulennul laperdavate tiibadega.

Porr pesitseb vanades kuuse- ja segametsades, ka okaspuudega parkides ning teistes puistutes.

Tavaliselt puutüve ja lahise koore vahel asuva pesa ehitab ta kuivadest okstest, kasetohtükkidest, samblast, sulgedest ja karvadest.

Pesapuu võib kuuluda mistahes liiki.

Pesa ehitab peamiselt emaslinn, sealjuures toob isalind mõnikord materjali lisaks. Pesalohk vooderdatakse jöhvide ja sulgedega.

Aprilli lõpus või mais muneb emaslind 6 valget, paksemast otsast punakaspruuni muna ning haudub neid 14-

15 ööpäeva. Isalind toob sellel ajal talle süüa.

Esimesel kolmel-neljal päeval soojendab emaslind vastkoorunud poegi peaaegu pidevalt.

Toitu, milleks on putukad ja nende vastsed ning harvmini seemned, hangivad neile mõlemad vanalinnud pesa lähimast ümbrusest.

Pojad on pesahoidjad ja lahkuvad pesast umbes 16 päeva pärast.

Pesast väljudes oskavad nad juba üsna hästi lennata, kogunevad lähistikku mõnele oksale ja lasevad end vanalindudel toita, peitudes hädaohu korral osavasti.

Paari nädala kestel viibivad pojad veel pesa läheduses ja ööbivad sageli rähnide poolt puutüvedesse raiutud koobastes. Seejärel läheb pesakond laiali.

Väljaspool pesitsusaega seltsib porr sageli põialpoiste ja tihastega.

Porr on Eestis looduskaitse all.

laupäeval, 22. detsembril TÕSTAMAA RAHVAMAJAS JÕULUPIIDU

kell 20 VÄIKE JÕULUKONTSERT omadelt
Kunstiringi õpilaste joonistuste näituse avamine

kell 21 PEOÕHTU
Tantsutab ans. "KULLAKETRAJAD"
Laudkondadele üllatused!

Peopileti hind eelmüügis 5 eurot, samal õhtul kohapeal 7 eurot
Piletite eelmüük ja laudade broneerimine Tõstamaa raamatukogus
kuni 21. detsembrini

Aastavahetuspidu Maria talus!

Aastavahetuspidu tantsu ja tralliga toimub
Maria talus 31. detsembril algusega kell 20.
Saabumisel hõõgvein, rikkalikult kaetud peolaud
kannu koduõllega ja aastavahetusel pokaal vahuveini.
Jalakeerutuseks musitseerivad Manija Poisid.
Peo hind ühele inimesele 30 €.

Info ja broneerimine tel: 523 6066
või e-mail: info@maria.ee
www.maria.ee

Rahulikke jõule ja
head vana-aasta lõppu
soovib Maria talu rahvas!

Maria
TALU

Novembrikuu juubilarid

HELMİ LAINE 97
LEIDA MEREL0 88
VOLDEMAR LANGUS 84
ELSA TIIK 83
MAIMO-RONNE NIINE 82
ASTA KAROTAMM 81
MARIA NIIT 79
ELLEN PIRSI 78
JAAN ILVES 78
HELVI LIIVER 78
MIRJAM JAANSOO 76

HILLAR-AULI KINGO 76
HEINO KÕRVEMAA 75
AINO PÄRNA 71
LIIVI HEAMETS 71
JAAK LUMERA 71
VIKTOR JAANSOO 70
MART MARTSON 70
ZINAIDA SEPPAMA 65
RAIMO SOOMRE 65
HEINO TAMM 65

Detsembrikuu juubilarid

VILMA KÕRVEMAA 82
NIKOLAI KÖSTER 80
LAINE ÜLEM 79
AINO LAPP 78
VAIKE ABRAM 78
VILMA HAVIK 76
EILI OKS 75
AUGUST MÄRKSOO 74

LINDA EINOLA 73
ELGI SANG 72
EERI KIVIMAA 72
EVO LILLE 72
TAIMI METSAMÄGI 70
VILJA RÄBUS 65
HELJU KALAM 65

ANDA RENDILE Seliste kaupluseruumid

Alates 4. jaanuarist 2013 soovib senine rentnik lõpetada Seliste kaupluse rendilepingu.

Tõstamaa vallavalitsus otsib **uut KAUPLUSEPIDAJAT** ja annab **ruumid soodsatel tingimustel RENDILE.**

Info Tõstamaa vallavalitsus,
449 6180, 506 1930

JÕULUKONTSERT

Tõhela päevakeskuses

laupäeval, 22. detsembril kell 13

Esinevad kohalikud lapsed ja külla on oodatud Jõuluvana.

